

Stenogrammid

XIII Riigikogu, VI Istungjärk, infotund

Kolmapäev, 06.12.2017, 13:00

Toimetatud

13:00 Infotund

1. 13:01 Digitippkohtumine ja ID-kaardi probleem

2. 13:15 Regionaalpoliitika

3. 13:26 Elanikkonnakaitse rakkerühma raport

4. 13:37 Riigiasutuste Tallinnast väljaviimise kava

5. 13:48 Elanike ja valimisõiguslike inimeste arv KOV-i üksustes

6. 13:56 Muud küsimused

13:00 Infotund

13:00 Esimees Eiki Nestor

Tere päevast! Infotund. Kohaloleku kontroll, palun!

Kohaloleku kontroll

Infotunnis on hetkel 38 Riigikogu liiget. Vabariigi Valitsuse liikmetest on infotunnis peaminister Jüri Ratas, kaitseminister Jüri Luik ja riigihalduse minister Jaak Aab. Nüüd palun tähelepanu! Kuna eile avaldas viis Riigikogu liiget soovi küsimust esitada, siis täna annan võimaluse kahe täpsustava küsimuse esitamiseks.

1. 13:01 Digitippkohtumine ja ID-kaardi probleem

13:01 Esimees Eiki Nestor

Alustame. Esimene küsija on Mart Helme ja vastab peaminister Jüri Ratas. Mart Helme, palun!

13:01 Mart Helme

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud peaminister! Teatavasti oli Eesti võtnud üheks prioriteediks Euroopa Liidu eesistumisel meie digikogemuste reklaamimise ja, ütleme, digiteenuste ja digiriigi propageerimise Euroopa Liidus laiemalt. Ma arvan, et Eesti sai selle ülesandega suhteliselt hästi hakkama. Samal ajal aga juhtus meil selline lugu, et meie ID-kaardiga tekkisid tõsised probleemid. Need näitasid, et meie digivaldkonnas on ikkagi päris hea hulk kitsaskohti. Minu küsimus on nüüd järgmine. Kas valitsus on teinud sellest kõigest oma järeldused ja pöörab edaspidi suuremat tähelepanu kitsaskohtade koordineeritud ja jõulisele lahendamisele, selle asemel et jätkata lihtsalt propagandaga?

13:02 Peaminister Jüri Ratas

Austatud Riigikogu esimees! Head Riigikogu liikmed! Auväärt küsija, kõigepealt ma tänan teid küsimuse eest ja ka tunnustuse eest Eesti eesistumise õnnestumise ja digitaalvaldkonna edasiviimise puhul! Tõsi on see, et Eesti üks prioriteet eesistumise raames on olnud digitaalne ühiskond, e-teenused ning see, et me tõesti näeksime, kuidas need e-lahendused, mis on meil Eestis igapäevased ja käegakatsutavad, muutuksid ka riigipiirideüleseks. See on tõesti nüüd see koht, kus Eesti peab teatud samme astuma. Mul on siiralt hea meel jagada teiega rõõmu selle üle, et Euroopa Liidu üldse esimene digitaalne tippkohtumine tõesti toimus Tallinnas. Me näeme, et 29. septembri digikohtumisel räägiti on väga tugevasti sees ka Euroopa Liidu Ülemkogu järeldustes.

Teie küsimuse teine pool – need ohud ja riskid, mis on avaldunud siin digitaalse ühiskonna temaatikas ja seotud eeskätt ID-kaardiga. Kõigepealt ma soovin öelda, et kindlasti on Politsei- ja Piirivalveamet ning Riigi Infosüsteemi Amet teinud väga head operatiivset tööd. Ma tunnustan neid selle eest. Tõsi on ka see, et see on olnud meie jaoks suur õppetund. Me oleme Vabariigi Valitsuses kokku leppinud, et mõlemad ametid peavad andma juhtumist ülevaate ja esitama järgmisel aastal veebruarikuu alguses ka oma detailsed ettepanekud, mida selle õppetunni valguses muuta. Igal juhul on kõige olulisem, millest Eesti lähtub, e-teenuste ja üldse digitaalühiskonna usaldusväärsus ja avatus. Kindlasti peab hästi palju panustama küberturvalisusesse. Need on need valdkonnad, mida kabinet veebruari alguses analüüsib ja teeb selle põhjal otsused.

13:04 Esimees Eiki Nestor

Mart Helme, esimene täpsustav küsimus, palun!

13:04 Mart Helme

Aitäh! Praegu on meedia vahendusel avalikkusesse tulnud ka informatsioon, nagu oleks Eesti riigiorganeid, sh Politsei- ja Piirivalveametit informeeritud ID-kaardi võimalikust turvariskist juba juunikuus. Nüüd, selle kohta on tulnud väga vastukäivaid signaale. Kas need signaalid tulid juba juunikuus? Võib-olla need polnud päris otseselt pöördumised meie Politsei- ja Piirivalveameti poole, vaid olid kaudsed – teiste riikide kaudu, kes kasutavad meiega sarnast ID-kaardi lahendust. Või saabus ametlik informatsioon tõepoolest alles augusti lõpul? Mis on nüüd teie info meile siin Riigikogu saalis?

13:05 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh selle olulise küsimuse eest! Ma arvan, et täiesti õigustatud on siin anda Riigikogule ja ka Eesti avalikkusele vastus avatud positsioonist, avatud seisukohast. Kui tohib, lepime kokku, et ma nimetan oma vastuses seda riski, mis tekkis, ütleme, augustikuu jooksul ja tõstatas Tšehhi teadlaste leitud probleemist. See, mida te mainite, on tõesti ajakirjanduses läbi käinud juunikuu keskpaiku, täpsemalt vist 15. juunil. Mina olen isiklikult võtnud seda asja uurida mõlemast ametkonnast, nii Riigi Infosüsteemi Ametist kui ka Politsei- ja Piirivalveametist. Vastab tõele see, et loomulikult on mitmesugustest turvariskidest või -ohtudest ameteid teavitatud. Niisuguseid teavitamisi on olnud vist üle 30. Ja vastab tõele ka see, et meie leping, juriidiline leping on Gemaltoga. Meil on seal ära fikseeritud, kuidas peab ohtudest teavitama. Nüüd ma jõuan selle juurde, mis ma oma sissejuhatuses ütlesin – lepime kokku, et me räägime praegu Tšehhi teadlaste avastatud turvariskist. Sellekohast teavitust ei ole toimunud ei RIA-sse ega Politsei- ja Piirivalveametisse. Ma olen küsinud mõlema ameti direktori käest, kas sellest on teavitatud näiteks 15. juunil või juunikuu jooksul. Vastus on: seda ei ole olnud. Vastus on olnud selline, nagu teiegi oma küsimuse lõpus ütlesite. Jah, Tšehhi teadlaste leitud turvariski teavitus tuli augustikuu lõpus ja sellega hakati otsekohe tegelema. Mina olin sel hetkel välislahetuses, sain seda teada reedesel päeval. Pühapäeval oli juba esimene kohtumine ja esmaspäeval kogunes valitsus kuue-seitsmetunniseks nõupidamiseks.

13:07 Esimees Eiki Nestor

Mart Helme, teine täpsustav küsimus.

13:07 Mart Helme

Aitäh! Ma tulen tagasi oma esimese küsimuse teise poole juurde ja küsin nüüd niimoodi. Teil on kõrval ka kaitseminister, kellele ma kahjuks küll ei näe, et oleks esitatud ühtegi küsimust. Minu küsimus on aga sisuliselt teile mõlemale. Kuna ID-kaardiga seoses on tulnud ikkagi välja, et Eesti riik võib langeda mastaapse küberrünnaku ohvriks ning see võib mõjutada ka meie kaitsevõimet ja meie julgeolekut laiemalt, siis kas valitsusel on kavas koostöös Kaitseministeeriumi ja NATO küberkaitsekeskusega algatada arendusi selleks, et niisuguste riskide kordumise korral oleks Eesti reaktsioon kiirem, jõulisem ja võib-olla ka efektiivsem?

13:08 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh ka selle küsimuse eest, hea Riigikogu liige! Minu teada on väga hästi kirjas see kord, mille järgi Riigikogu liikmed võivad alati esitada infotunnis valitsuse liikmetele küsimusi ja need tuleb saata

teisipäeva lõunaks. Aga kui ka täna jääb aega üle, siis ma usun, et Riigikogu esimees lubab teil ka muude küsimuste all küsida. Mina ei saa praegu kuidagi anda siin sõna kaitseministrile, sellist võimalust kodu- ja töökorras pole. Mida ei ole, seda ma ei saa ka siin jooksu pealt paluda. Aga ma püüan, niipalju kui võimalik, anda edasi oma tunnetust.

Loomulikult, kui me räägime küberturvalisusest, mida ma ka mainisin, siis minu arvates peab ühiskonnas olema selline põhimõte, et igasuguse e-teenuse või e-lahenduse puhul on küberturvalisus alati sammu võrra ees – mitte taga, vaid ees. Eesti keeles kasutatakse ka väga laialdaselt sõna "küberhügieen", aga põhimõtteliselt me mõtleme ühte ja sama asja.

Kui me räägime NATO küberkaitsekeskusest, mis on Tallinnas, siis loomulikult me oleme nüüd rünnakute puhul palju rohkem kogenud kui kümme aastat tagasi. Meil on palju rohkem teadmisi, me oleme palju paremini ette valmistatud. Ma ei öelnud seda suusoojaks, vaid meil on lausa kabinetinõupidamisel fikseeritud otsus, et Politsei- ja Piirivalveamet ning Riigi Infosüsteemi Amet peavad tegema väga konkreetseid ettepanekud, et olla tulevikus veel paremini kõigeiks valmis. Me hoiame ju oma kõige kallimat vara, meie inimeste andmeid, ja seda peab riik tegema väga-väga vastutustundlikult. Turvalisuse aste peab olema mitte lihtsalt kõrge, vaid ülikõrge. Ma olen täiesti veendunud, et koostöö meie riigis – ja kui vaja, siis ka väljaspool, meie liitlaste ja spetsialistidega – on edaspidi tunduvalt tihedam ja palju parem, selleks et selliseid riske minimeerida.

13:10 Esimees Eiki Nestor

Urmas Kruuse, palun!

13:10 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Väga auväärt peaminister! On üsna loomulik, et digitippkohtumine toimus Tallinnas. Kui seda ei oleks toimunud, siis oleks pidanud küsima, et mis üldse toimus. Ma ei kuulnud aga, et teie eesistumise kõnedes oleks olnud väga palju viiteid maaelule ja põllumajandusele. Kas digikohtumise raames oli arutelu all ka põllumajanduse ja maaelu teatud andmete töötlemine ja nende sidumine keskkonnahoiu jms-ga? See on nii Eestis kui ka mujal riikides üks väga olulisi teemasid. Ma ei märganud, et seda teemat oleks käsitletud. Kas ma eksin?

13:10 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Tuleme nüüd siis tagasi eilsesse päeva, aga sellest ei ole hullu. Tõesti, selles mõttes ma nõustun teiega, et kus see digikohtumine siis oleks pidanud veel toimuma kui mitte Tallinnas ja Eesti eesistumise ajal. Vastus on see, et ega seda ei olnud selle aasta alguses ega eelmise aasta lõpus veel paika pandud. Eks läbirääkimisi tuli pidada ja väga paljud Eesti ametkondade inimesed seda tegid. Ma soovin siinkohal anda edasi ka suure tänu oma ametikaaslastele Euroopa Liidust, teiste riikide riigi- või valitsusjuhtidele, et selline valmisolek oli. Kindlasti on selleks väga suure panuse andnud Euroopa Liidu Ülemkogu eesistuja president Donald Tusk, kes tõesti tegi ka kõik selleks, et digitaalvaldkonna teemadega edasi minna, ja nägi, et parim võimalus selleks on see, kui kohtumine leiab aset just siin. Olgu öeldud, et tegelikult oli kohtumine veel pikem – neljapäeva, 28. septembri õhtul kohtusid liidrid ja seal arutleti esimest korda Leaders' Agenda ja selle tuleviku üle.

Nüüd, maaelu, põllumajandus ja selle digitaliseerimine on väga oluline teema. Kas seda on arutatud? Jah, on arutatud. Mulle meenus kohe – ma kribisin üles – näiteks toimunud muldade konverents, kus oli väga oluline just digitaalne lähenemine. Maaelu ja põllumajandus olid loomulikult ka meie eesistumise ajal fookuses. Maaeluminister juhtis tihtilugu nõupidamisi ning andis Vabariigi Valitsuse kabinetinõupidamistel ka ülevaate, kuidas on läinud nõukogu tasemel kohtumised, kas mitteametlikud ja mitteametlikud siin Tallinnas või ka Euroopas. Nii et vastus teile: muretsema ei pea. Ka see valdkond oli tõsiselt fookuses ja toimusid ka mitmed rahvusvahelised konverentsid.

13:12 Esimees Eiki Nestor

Andres Herkel, palun!

13:12 Andres Herkel

Aitäh, härra esimees! Austatud peaminister! Saime teie vastusest teada üheselt, et see akuutne turvarisk, millega meil tegemist oli ID-kaardi puhul, sai teatavaks augustis. Aga minu täpsustav küsimus

on selline: kas üldse mingisugune info või mingisugune kiri PPA-le Andreas Lehmannilt, Gemalto esindajalt, õigemini endiselt esindajalt 15. juunil laekus või ei laekunud? Kui laekus, siis mis oli selle sisu?

13:13 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile, hea küsija! Ma pean tunnistama, et ma tõesti kogu Eesti riigi ametkonna meilivahetust ei halda, see ei ole minu ülesanne. Kas kirjavahetus võis toimuda juunikuus näiteks RIA ja Gemalto vahel või PPA ja Gemalto vahel? Ma arvan, et kindlasti võis olla meilivahetusi, kõiksugu kirjade saatmist. Küsimus on selles, kas teavitati sellest turvariskist või -ohust, mille avastasid Tšehhi teadlased. Minu vastus on selline – ja ma olen seda väga konkreetselt küsinud mõlema ameti direktori käest –, et selle ohu kohta ei ole mingit informeerimist toimunud 2017. aasta juunis, juulis ega mais. Minu teada jõudis esimene info Eestisse ööl vastu 31. augustit. Nii et jah, selle teema kohta kinnitavad mõlemad ametid, et varem ei ole Eestit informeeritud. Meil on olemas, nagu ma ütlesin, ka Gemalto ja Politsei- ja Piirivalveameti vaheline juriidiline leping, kus on kindlalt ära fikseeritud, kuidas peavad sellised teavitamised aset leidma. See käib konkreetsel viisil ja konkreetses vormis. Selles valdkonnas selle ohu kohta ei ole aga teavitamist toimunud isegi mitte mingis teises vormis.

Kui lubate, siis annan teile selle poole minuti jooksul veel ülevaate tehtust. Täna seisuga on uuendatud üle 300 000 ID-kaardi sertifikaadi ehk võib öelda, et üle kolmandiku kõigist turvariskiga kaartidest on nüüdseks uuendatud. Politsei- ja Piirivalveameti juristid jätkavad kindlasti tööd kahjunõuetega meie lepingupartneri Gemalto vastu, kes Eestile turvariskiga ID-kaarte tarnis. See info tuleb minu arvates igal juhul siia auväärse Riigikogu koosseisu ette tuua.

13:15 Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

2. 13:15 Regionaalpoliitika

13:15 Esimees Eiki Nestor

Järgmise küsimuse esitab Liina Kersna ja vastab riigihalduse minister Jaak Aab. Palun, Liina Kersna!

13:15 Liina Kersna

Aitäh, hea eesistuja! Austatud minister! Riigikogu on vastu võtnud mitu seadust, millega pannakse kohalikele omavalitsustele uued kandvad ülesanded. Opositsioonina oleme me alati küsinud, kas kohalikud omavalitsused on kursis uute ülesannetega ja kas nad on ka valmis uuteks ülesanneteks. Mulle tundub, kuu aega enne aastavahetust, et paljudes kohalikes omavalitsustes on päris suur segadus. Paljud ei tea, millised on uued ülesanded, mis on neile pandud, rääkimata valmisolekust. Endise valitsuse kommunikatsioonidirektorina tean, et kui vastutus kukub n-ö mitme tooli vahele, siis võib sellest tulla väga suur jama. Kuidas on kohalikke omavalitsusi informeeritud neile pandud uuest ülesannetest ja kes riigis selle eest vastutab?

13:16 Riigihalduse minister Jaak Aab

Täna küsimuse eest, austatud küsija! Hea juhataja! Head Riigikogu liikmed! Praegu on hea võimalus veel kord rääkida sellest protsessist, mis jõuab 1. jaanuaril 2018 teatud tähtseni. Maavalitsused lõpetavad oma töö kõigis maakondades. Ettevalmistused on kestnud juba sellest hetkest või isegi enne seda, kui see seadus juunis vastu võeti. Ülesandeid delegeeriti kas riigiasutustele või kohalikele omavalitsustele. Kui vaadata, kes kogu protsessi eest vastutab, siis jah, riigihalduse minister vastutab. See on tema haldusala ja tema peab tagama, et üleminek toimuks sujuvalt. Vähemalt koordineerimise roll on olemas. Tegelikult on seadusesse sisse kirjutatud, kellele millised funktsioonid lähevad valdkondade kaupa, mis ministeeriumidele ja asutustele, kui me räägime riigi keskvalitsuse poolest. Olen sellega tõesti tegelenud, olen kõigi maakonnakülastuste raames rääkinud nii omavalitsustele kui ka maavalitsuste töötajatega. Kaks kohustuslikku kohtumist on toimunud ja olen ise kogu aeg ka sellel protsessil silma peal hoidnud, samuti minu haldusala töötajad. Eks tuleb järjest probleeme lahendada. See on muidugi suur muudatus ja keegi ei ütle, et see on kerge või et nüüd on kõik kõigile selge. Ma küll usun, et selleks hetkeks – nagu te praegu ütlesite, kuu aega on jäänud – on

üleüldised funktsioonid üle võetud. Mis puudutab arendusfunktsiooni – ütleme, maakondlikku või piirkondlikku arendust –, siis see on üks suuremaid funktsioone, mis omavalitsustele läheb. Vastavad otsused on omavalitsustes tehtud. Praegu on teada kaks maakonda, kes lähiajal seda otsustavad, aga põhimõtteliselt on need otsused tehtud.

13:18 Esimees Eiki Nestor

Liina Kersna, palun esimene täpsustav küsimus!

13:18 Liina Kersna

Aitäh vastuse eest! Üks asi on tõesti see, et maavalitsused kaovad ja sellest lähtudes jagatakse ülesanded laiali. Aga meil on siin Riigikogus vastu võetud veel mitu seaduseelnõu, kus kohalikele omavalitsustele pannakse maavalitsuste reformile lisaks ülesandeid juurde. Pakun teile areeni. Äkki te teete kiire ülevaate, millised ülesanded mis ajast kohalikele omavalitsustele üle lähevad.

13:18 Riigihalduse minister Jaak Aab

Täna küsimuse eest! Neid ülesandeid, kui hakata kõiki detailselt loetlema, on päris palju. Aga ma nimetan ehk olulisemad, mis ilmselt pakuvad kõige rohkem huvi kohalikele elanikele, kes tegelikult teenust saab. Nagu kindlasti teada, läheb üle omavalitsustele selline funktsioon nagu ühistranspordi korraldamine, mis nõuab ka küllaltki palju raha. Selleks on omavalitsused asutanud ühistranspordikeskused, osaliselt igas maakonnas ja osaliselt mitme maakonna peale. Kõige suurem tuleb tõenäoliselt Harjumaa ühistranspordikeskus. See on rahalises mõttes üks mahukamaid ülesandeid, mis läheb maavalitsuselt üle omavalitsustele ning mida nad täidavad üheskoos. Iga maakonna omavalitsused otsustavad koos, millise ühistranspordikeskuse kaudu nad seda ülesannet täidavad.

Rahvastikutoimingud. Sellest on siin palju juttu olnud. See ei ole võib-olla mahu poolest väga suur asi, aga on väga oluline asi iga inimese jaoks, kes tahab teada, kuskohas ta saab oma toimingud teha. Näiteks küsitakse, kus saab abielluda. See on kokku lepitud, maakonnakeskuste omavalitsused võtavad selle funktsiooni üle, ja praegu lahendame juba detailseid asju. Isegi näiteks seda, et Tartus on ka ju õnnepalee. Meil on ettepanek, et see lähekski siis linnale, sest siis jääks sellele sümboolsele hoonele ka edaspidi sama funktsioon. Rahvatervise arendamise küsimused, mis olid seni maavalitsuse hallata, nihkuvad samuti omavalitsuste ühistoimingutesse, eelkõige piirkonna arendamine. Järgmise maakonna arengukava koostavad omavalitsused 2019. aasta 1. jaanuariks. See on üks sisuga täidetav ülesanne, mida tuleb kindlasti teha.

13:20 Esimees Eiki Nestor

Liina Kersna, teine täpsustav küsimus, palun!

13:20 Liina Kersna

Suur tänu! Ma saan teie vastustest aru, et süsteemset informeerimist kohalike omavalitsuste uutest ülesannetest ei toimu. Aga lähtudes sellest, et ma olen sotsiaalkomisjoni liige, ma tean, et sotsiaalvaldkonnas on ka mitmeid ülesandeid pandud kohalikele omavalitsustele. Äkki te nimetate ka need.

13:21 Riigihalduse minister Jaak Aab

Täna küsimuse eest! Ma ei nõustu teie hinnanguga selles suhtes, et kohalikke omavalitsusi informeeritud ei ole. Isegi juba enne seda, kui seadus vastu võeti, on kohalikke omavalitsusi ülevõtmiskohustustest pidevalt informeeritud. Ma olen olnud tõesti kohalike omavalitsuste maakondlikes liitudes kohtumistel. Kõik teavad täpselt, mida tuleb teha, milliseid otsuseid tuleb teha ja millised funktsioonid üle lähevad. Ma ei ole kuulnud kuskil kellestki, kes ei teaks. Meie oleme teinud informatsioonipäevi ja koolitusi – ka peale valimisi. Omavalitsustele langes vahepeal teatud mõttes kahekordne koorem, kuna tuli korraldada oma struktuure ja samas teha otsuseid ülevõetavate ülesannete suhtes. Enamik otsuseid tehti ära enne valimisi, neid tegid juba endised volikogud. Praegu ma ei näe küll kuskil ühtegi sellist ülesannet, mis oleks n-ö kahe tooli vahel. Kas teeb seda riigiasutus, kui seaduses on nii otsustatud, või omavalitsus. Igal juhul sellekohane teadmine on kõigil olemas.

13:22 Esimees Eiki Nestor

Urmas Kruuse, palun!

13:22 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Väga austatud minister! Kindlasti on regionaalpoliitika üks osa ka see, millised vahendid on omavalitsustel oma ülesannete täitmiseks ja mismoodi riik üritab neid toetada, koostööd teha. Ma ei saa tõepoolest aru, miks käib nii kaua Tartu nn vana ERM-i hoone üle kemplemine ja millise kännu taga see valitsuses istub, et seda ei saa ära lahendatud. Tartu on väljendanud ka oma rahalist soovi. Ma arvan, et teatud puhkudel võiks riik anda riigi vara kohaliku omavalitsuse käsutusse ka ilma selle nn finantsilise makseta. Ma ei saa aga üldse aru sellest, et ei ole isegi otsust, kuidas edasi minna. Vajadusi, näiteks planeerida eakate tegevusi ja muuta nende keskkonda paremaks, on Tartu linnas piisavalt palju.

13:23 Riigihalduse minister Jaak Aab

Täna küsimuse eest! Eks avalikkuses on ka tähelepanu leidnud see, mis puudutab just vana ERM-i hoonet. Tegelikult oli see ju mingil ajal ette valmistatud avalikule enampakkumisele minekuks. Eelmine riigihalduse minister tühistas selle enampakkumise kusagil protsessi keskel. Nüüd on uuesti otsustamise koht ja kindlasti peaks arvestama omavalitsuse soovidega. Nagu ma ütlesin, üks objekt käis läbi. Tiigi 12 on nüüd otsustatud – nii nagu Tartu linn on seda taotlenud, nii Tartu linn selle hoone ka saab. See on Tartu õnnepalee. Tartu linn on taotlenud ka maavalitsuse hoonet, aga kuna riigiasutuste ümberpaiknemise tõttu on seal ruumivajadus siiski olemas, siis me oleme selle konkreetse asja suhtes öelnud, et seda me anda ei saa. Veel on üleval vana ERM-i hoone taotlus. Minu teada on volikogu otsustanud, et nad on nõus maksma teatud summa raha. See teema on valitsuskabinetis üleval ja ma loodan väga, et lähemal ajal see otsus ka tehakse.

13:24 Esimees Eiki Nestor

Andres Ammas, palun!

13:24 Andres Ammas

Lugupeetav eesistuja! Lugupeetav minister! Uuest aastast alustab maavalitsuse tegevuse lõpetamisega seoses Rahandusministeeriumi juures tegevust uus regionaalhalduse osakond. Palun tutvustage pisut, kuidas see füüsiliselt toimima hakkab! Kas Tallinna ministeeriumi juures, mingites regionaalsetes keskustes või tekib nüüd igasse maakonda uus minimaavalitsus?

13:24 Riigihalduse minister Jaak Aab

Täna hea küsimuse eest! 1. jaanuarist on igas maakonnas regionaalhalduse talitus. See kõlab küll nii suurelt ja uhkelt, nagu oleks pool maja inimesi täis. Tegelikult on aga nii, et selles talituses töötavad inimesed täidavad, nagu ma siin rääkisin, neid ülesandeid, mida Rahandusministeerium võtab oma haldusalasse üle nendeltsamadelt maavalitsustelt. Seal on planeeringu funktsioon. Seal juures on arhiivinduse funktsioon, kusjuures sisu on küll Siseministeeriumis, aga on otsustatud, et töötajad on selles talituses. On ka kohaliku omavalitsuse nõustajad – kuigi mitte igas maakonnas, neid on seitse, seega paari maakonna peale üks –, kelle töökoht asub kuskil maakonnakeskuse talituses. Peale selle on talituse juhataja. Nii et kolm kuni üheksa töötajat, kui me vaatame eri maakondade peale. Talitused moodustatakse töömahu järgi ja need hakkavad paiknema maakonnakeskustes, mitte Tallinnas. Seega, Tallinnasse jääb kogu sellest osakonnast tõenäoliselt vaid osakonnajuhataja, kõik töötajad asuvad maakonnakeskustes.

13:26 Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

3. 13:26 Elanikkonnakaitse rakkerühma raport**13:26 Esimees Eiki Nestor**

Järgmisena küsib Ain Lutsepp peaminister Jüri Rataselt. Palun, Ain Lutsepp!

13:26 Ain Lutsepp

Aitäh, härra esimees! Austatud peaminister! Elanikkonnakaitse kui riigikaitse üks osa algab igast inimesest ja tema teadlikkusest. Aga selles vallas on meil vähe ära tehtud. Elanikkonnakaitsest ei suudeta ega taheta õieti rääkida ega seda kommunikeerida. Elanikkonnakaitse mõiste ei ole juriidiliselt reguleeritud. Elanikkonnakaitse rakendamiseks ei ole määratud juhtasutust, see eeldab tõsist koostööd peaaegu kõigi ministeeriumide vahel. Elanikkonnakaitsega seotud ülesandeid ei ole määratletud riigikaitsealisteks. Ei ole selgelt öeldud, kes vastutab julgeolekuohuolukordade tekkimisel elanikkonnakaitse eest. Meil on elanikkonnakaitse rakkerühm, tema raport peaks ilmuma järgmise aasta alguses.

13:27 Esimees Eiki Nestor

Aitäh!

13:27 Ain Lutsepp

Küsimus on see: kuhu on jõutud, millised on tulemused ja milline on edaspidine asjade käik?

13:27 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Jõutud on tööfaasi lõppjärku. On toimunud väga palju kahepoolseid kohtumisi. Praegu kirjutab elanikkonnakaitse rakkerühma juht lõplikku elanikkonnakaitse kontseptsiooni, lähtudes nendetsamadest kahepoolsetest kohtumistest ja saadud tagasisidest. Ma olen täielikult nõus teiega. Punkt 1, see teadlikkus, mida te rõhutasite, on hästi oluline. Punkt 2, loomulikult on küsimus alati ressurssides. Punkt 3, väga oluline on ka kommunikatsioonistrateegia. Te küsisite, mis on edasine plaan. Edasine plaan on väga konkreetne. Me loodame, et selle aasta lõpuks jõuab lõppdokumendi kontseptsioon Vabariigi Valitsuse kabineti nõupidamisele. Teatavasti, kui valitsus rakkerühma algatas – juba 2015. aasta 3. detsembri otsusega –, siis määrati selle rakkerühma töö lõpptähtajaks 2017. aasta november. Ka praegune valitsus on oma programmis 2016–2019 ette näinud rakkerühma lõpptähtajana detsembrit 2017, nii et lõpptähtajad on enam-vähem sarnased. Praegu ootame, et rakkerühma juht tooks selle kontseptsiooni kabineti nõupidamisele. Sealt edasi saab otsuseid teha.

13:29 Esimees Eiki Nestor

Ain Lutsepp, esimene täpsustav küsimus, palun!

13:29 Ain Lutsepp

Härra esimees! Austatud peaminister! Teatavasti väheneb Kaitseministeeriumi eelarve 10 miljoni euro võrra. Te nimetasite siin ressursse, mis on vajalikud elanikkonnakaitse, kuidas öelda, rakkerühma töö elluviimiseks ja muuks. Palun öelge, kuhu lähevad siis need 10 miljonit eurot! Neid oleks ju võimalik kasutada kohalike omavalitsuste kaudu elanikkonnakaitse teavitustegevuste, programmide ja elanikkonna esmavajaduste rahuldamiseks vajalike asjade käivitamiseks.

13:29 Peaminister Jüri Ratas

Suur tänu teile! Ma arvan, et nii nagu teile, nii ka mulle on armas Nõmme kaunite mändide all olev kool, olgu ta hinges kas Tallinna 10. Keskkool või Nõmme Gümnaasium. Ka mina olen seal matemaatikat õppinud, nii nagu teie. Matemaatikas on öeldud seda, et summa ei sõltu liidetavate järjekorrast. Te küsisite, kuhu 10 miljonit kadus. Ma võin kinnitada teile, et 10 miljonit on olemas. See plaan on palju suurem, see on ju kuus korda suurem. Koalitsioon ütles, et ta soovib panna lisainvesteeringuteks kaitsevaldkonda 60 miljonit aastatel 2018, 2019 ja 2020. Ma väidan, et kui nende kolme aasta summa kokku liita, siis see oli 60 miljonit 23. novembril 2016. aastal, kui see koalitsioon ametisse asus, ja see on sama palju ka 6. detsembril 2017. aastal. Ma saan muidugi aru, mida te sihite, aga vastus on väga lihtne. Vastus on see: riik teeb tekkepõhist eelarvet. Ja küsimus on selles, et kui me mingeid investeeringuid teeme, siis me kas suudame need investeeringud, saadava teenuse või toote – praegusel juhul

laskemoona – kaubaks realiseerida või mitte. Hetketeadmine on selline, et selle laskemoona suudab riik realiseerida kaubaks suure tõenäosusega 2019. aasta alguse poole. Järelikult ei ole liidetavad mitte 20, 20 ja 20, vaid on 10, 30 ja 20. Nii et muretsema ei pea, selleks põhjust ei ole, 60 miljonit on ikka olemas.

13:31 Esimees Eiki Nestor

Ain Lutsepp, teine täpsustav küsimus, palun!

13:31 Ain Lutsepp

Aitäh, härra esimees! Austatud peaminister! Minu küsimus puudutab nüüd KOV-e. Teatavasti olid maavalitsustel oma ülesanded riigikaitsealises asjades. Palun öelge, kuidas on arenenud praegused KOV-id, mis on alles loomisel või juba loodud! Millised riigikaitsealised ülesanded kuuluvad uute omavalitsuste pädevusse elanikkonna esmavajaduste rahuldamiseks kriisiolukordade, ütleme, julgeolekusituatsioonide vms tekkimise korral?

13:32 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh selle küsimuse eest! KOV-ide puhul, kui te küsisite, kas nüüd midagi muutub, ma tahan öelda seda, et kohalike omavalitsuste tasand elanikkonnakaitstes on olnud oluline kogu aeg, ka enne sedasama kohalike omavalitsuste reformi. Olen ise olnud ühe kohaliku omavalitsuse juht. Siin on endine Tartu linnapea, kes loomulikult teab ka seda asja väga hästi. Kohalikud omavalitsused on alati elanikkonnakaitsele võimalikult palju tähelepanu pööranud. Tõsi on see, kui me tuleme tagasi ressursside juurde, siis on selliseid omavalitsusi, kellel on olnud võimekust rohkem, ja on ka selliseid, kellel on olnud seda vähem. Kuidas seesama elanikkonna teavitamine teatud kriisiolukordades toimub? Ma arvan, et siin on väga suur roll kohalikul omavalitsusel, kes teeb koostööd politsei, riigistruktuuride ja Kaitseministeeriumiga. Võtame kõiksugu katastroofid, looduskatastroofid või, ütleme, rasked looduslikud tingimused. Kohaliku omavalitsuse roll on elanikkonnakaitse puhul ääretult tähtis. Ma olen ise näinud, kui suur see roll on, kui me räägime teatud õnnetusjuhtumitest, näiteks suurtest plahvatustest, kortermajade puhul, mille korral tuleb korraldada leibkondade evakueerimist, inimeste majutamist, nende toitlustamist jne. Kohalikud omavalitsused on kogu aeg olnud elanikkonna kaitsmisega väga tihedalt seotud ja on seda ka tulevikus.

13:34 Esimees Eiki Nestor

Urmas Kruuse, palun!

13:34 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud Riigikogu esimees! Austatud peaminister! Ma sattusin nüüd küll sellest Nõmme matemaatikast natuke segadusse. Ka hea kolleeg Hanso on juba püstitanud küsimuse ja öelnud, et ta ei kavatse hääletada riigieelarve poolt, kui seda 10 miljonit tagasi ei tule. Ma küsin seda, kas mu hea kolleeg sai õigesti aru, et ta ei saanud vastust küsimusele, kuhu läheb siis selle aasta 10 miljonit, mida järgmisel aastal peaks justkui olema 20 asemel 30. See on küll juba kõrgem matemaatika, aga järsku te meile, Riigikogu liikmetele, siiski seletate.

13:34 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! See 60 miljonit läheb endiselt kaitseinvesteeringuteks, kaitsevaldkonda. Siin pole üldse kõrgemat matemaatikat vaja. Mitte ühtegi senti sellest valdkonnast ei lähe mitte kuhugi mujale. Nüüd, tõsi on see, et kui mingil põhjusel Kaitseministeerium ühel hetkel näiteks ütleb, et näete, hanked on tehtud, analüüsid on tehtud ja valmidus on olemas – võtame niisuguse teoreetilise olukorra –, et saaks laskemoona hankida ka aastal 2018, aga seda eelarverida ei ole, siis on valitsusel alati võimalus tulla appi. Tänu teile. Kui te Riigikogus võtate vastu riigieelarve, siis te näete ette ka reservid. Selline võimalus on alati. Ei pea üldse kartma seda, et kaitseinvesteeringute maht väheneb. Vastupidi. See minu laiendus, mis ma praegu ütlesin, annab teatud juhtudel võimaluse isegi selle suurendamiseks. Aga tõsi on see, et võrreldes eelneva olukorraga, ütleme, aasta või paar tagasi, kui ei räägitud kaitsevaldkonna lisainvesteeringutest – sellega te olete ilmselt nõus, et tookord sellest ei räägitud –, on praegune koalitsioon tõesti sellest rääkinud. Ja mitte ainult rääkinud, vaid ka arvestanud 2018., 2019. ja 2020. aasta eelarvesse kokku 60 miljonit lisaks.

13:36 Esimees Eiki Nestor

Andres Herkel, palun!

13:36 Andres Herkel

Aitäh, härra esimees! Austatud peaminister! Ma jätkaksin seda Ain Lutsepa viimast küsimust kohalike omavalitsuste rolli kohta, eriti arvestades seda, et teised ministrid istuvad teie kõrval. Keegi ei kahtle ju selles, et see roll on suur, aga küsimus on selles, kuidas see kajastub seaduses. Me esitasime ka KOKS-i ühe konkreetse ettepaneku, mis puudutab ülesandeid evakuatsiooni korral. Me oleme küsitlenud endist riigihalduse ministrit härra Korbi, kes ütles, et need tulevad millalgi hiljem. Kas nüüd on enam-vähem selge, kuidas hakkavad kohaliku omavalitsuse ülesanded elanikkonnakaitse valdkonnas peegelduma seadustes?

13:36 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma vastasin juba väga konkreetset, aga ütlen teile veel, et siin pole ju mingisugust takistust, et ei saaks teha seda veel konkreetsemaks ja selgemaks ka seaduslikul pinnal. Ootame nüüd aga ühe etapi ära. Valitsus palub tagasihoidlikult, auväärt Riigikogu, teie ees, et lubage meil kõigepealt töötada see teema läbi. Kui on vaja teatud seadusandliku baasi muudatust, siis ma ei näe siin mingit probleemi, aga ärme ruttame asjadest ette.

13:37 Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

4. 13:37 Riigiasutuste Tallinnast väljaviimise kava

13:37 Esimees Eiki Nestor

Küsib Arno Sild, vastab riigihalduse minister Jaak Aab. Arno Sild, palun!

13:37 Arno Sild

Aitäh, lugupeetud esimees! Lugupeetud minister! Teatavasti arutati valitsuses hiljaaegu riigiasutuste Tallinnast välja kolimist. Täna on siin rõhutatud seda, et kõigi reformide juures on kõige tähtsam ikka inimene ise. Küsiks selliselt. Kas te läksite nüüd valitsusse juba kindla plaaniga, kes peavad koos asutusega välja kolima või kes vabanevad üldse sellest tööst, mida nad senini tegid jne? Selle teemaga on ju põimunud ka palju muid probleeme – küll koolid, kus lapsed uues kohas õppima hakkavad, või lasteaiad. Mõningal juhul on küsimuse all isegi abikaasade töökohad jne. Kuidas on nüüd inimesi nendest ümberkorraldustest informeeritud?

13:38 Riigihalduse minister Jaak Aab

Täna küsimuse eest! Küsimus on aktuaalne. Minu käest on ka küsitud, kas nüüd on siis midagi lõpetatud ja kas mingi etapp on lõppenud. See on pidev protsess, ma olen seda kogu aeg rõhutanud. Põhimõtteline otsus on liikuda selles suunas jõulisemalt, sest üks tegelikult on maapiirkonnas toimunud pidevalt teatud ametikohtade loomine, aga selleks, et teha seda süstemaatilisemalt ja jõulisemalt, on omad põhjused. Esiteks, riigipalgalised töökohad kaovad nii Tallinnast kui ka maapiirkonnast enam-vähem ühesuguse kiirusega. Kui me võtame viimased poolteist aastat, siis Tallinnas on kadunud 800 töökohta riigisektoris – riigisektor on koomale tõmmanud, optimeerinud – ja 600 kohta maapiirkonnas. See 800 kohta Tallinnas mind nii palju muretsema ei pane, sest tööjõuturu olukord on pealinnas suhteliselt hea, need inimesed leiavad ka päris kiiresti tööd. Aga maapiirkonnas on keerulisem. Riigi kohalolek ja riigipalgaliste töökohtade olemasolu piirkondades on oluline, selle seisukoha on valitsus võtnud. Sellepärast me selle protsessi kallal ka toimetame ja sellepärast mina seda koordineerin. Konkreetseid ettepanekuid teevad ministeeriumid. Eile tegin vahekokkuvõtte, vahearuande, mille järgi võib öelda küll, et praeguste plaanide järgi 2019. aasta lõpuks on kas juba viidud osa töökohti, tehtud otsused või kinnitatud konkreetseid kavad, mille järgi üle 1000 töökoha tõesti lähebki Tallinnast välja.

Mis on seejuures oluline? Oluline on, et nad paiknesid ühtlasemalt. Nii et kui te arvate, et nüüd on kõik ja see protsess on lõppenud, siis nii see kindlasti ei ole. Protsess jätkub – selline oli ka valitsuskabineti eiline soov – ja sellega tuleb edasi töötada.

13:40 Esimees Eiki Nestor

Arno Sild, esimene täpsustav küsimus, palun!

13:40 Arno Sild

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Lugupeetud minister! Mul on selline küsimus. Kas need reformid ja ümberkorraldused hõlmavad mõningal määral ka teisi linnu peale Tallinna või käib jutt selle reformi projekti juures ainult Tallinnast?

13:40 Riigihalduse minister Jaak Aab

Täna küsimuse eest! Kui me räägime, kustkohast konkreetselt töökohti välja viia, siis räägitakse pealinnast väljaviimisest, kuna siin on ametiasutuste kontsentratsioon kõige suurem. Tegelikult on teada ka praegune vaheseis – ja see on ka avalikustatud –, kui paljud ministeeriumid ja asutused on oma otsused teinud ning millistesse maakonnakeskustesse need töökohad Tallinnast liiguvad. Ütleme, et projekti võib jagada kahte ossa. On selliseid tervikasutusi ja üksusi, mis lähevad Tallinnast konkreetsesse maakonnakeskusesse, ja on ka üksikud töökohad eri asutuste ametite all. Järjest rohkem küsitakse mitmefunktsiooniliste töökohtade ja selle kohta, et praegu jääb mõningates suletavates maavalitsuse hoonetes ruumi üle. Seda riigimajade projekti, mis peaks koondama riigiasutuste paiknemist maakonnakeskustes, tuleb ka minul vedada. Nii et need kaks protsessi on tegelikult selles suhtes võimalik ühitada, et töökohti saab paigutada vabanevatele pindadele. Üks põhjus on ju ka see, et maavalitsuste lõpetamisega jääb töökohti vähemaks – hinnanguliselt 150 inimest kaotab töökoha. Nendest töötajatest, kes olid maavalitsustes, osa ei liigu üle ei riigiasutustesse ega ka kohalikesse omavalitsustesse. Siin on kindlasti üks põhjus, miks küsitakse, kas on pädevaid inimesi nendes asutustesse tööle võtta. Kogemus näitab, et väljaviidavate asutustega läheb kaasa ligi 25% inimesi Tallinnast ja 75% leitakse kohapealt. Kõik asutused toimivad – need, kes on välja läinud.

13:42 Esimees Eiki Nestor

Arno Sild, teine täpsustav küsimus.

13:42 Arno Sild

Lugupeetud eesistuja! Lugupeetud minister! Käivad mingid sahinad, justkui liiguks haridusministeerium hiilival moel Tallinna poole tagasi. Kas te kinnitate seda või lükkate minu kahtlused ümber? Olge hea!

13:42 Riigihalduse minister Jaak Aab

Täna küsimuse eest! Minugi käest on seda küsitud ning minagi olen haridus- ja teadusministri käest küsinud. Iga ministeeriumi sees toimuvad kindlasti üksikud ümberpaigutused ja tõenäoliselt on ka Haridus- ja Teadusministeeriumis sellega tegemist. Mingit massilist Tartust Tallinnasse kolimist kindlasti ei ole. Vastupidi, Haridus- ja Teadusministeerium on andnud riigiasutuste väljaviimise otsuse raames teada, et nendel ei lähe isegi töökohti mitte ainult Tallinnast Tartusse, vaid läheb veel teistesegi kohtadesse. Nii et ma ei julge küll öelda, et peaks olema vastupidine tendents. Küll aga oli mul eile valitsuskabinetis hea meel selle üle, et valitses täielik üksmeel. Ma ei tea, see vastutus on muidugi väga suur, mis langeb nüüd minu peale. Otsustati aga nii, et kui riigiasutused ja ministeeriumid korraldavad oma asutusi ümber, reorganiseerivad neid, ja kui see tähendab maapiirkonnas töökohtade kaotamist või vähendamist, siis tuleb need plaanid kooskõlastada riigihalduse ministriga.

13:44 Esimees Eiki Nestor

Urmas Kruuse, palun!

13:44 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärt minister! Kuulasin täna teie intervjuud. Te rääkisite seal, statistiliste andmete töötlemisega seoses, Tartusse viidavatest töökohtadest ning viitasite, et seal on olemas kõrgelt haritud inimressurssi. Siit tuleb minu järgmine küsimus. Ka uues Elva vallas elab palju professoreid. Kas on loota, et ka sinna võiks mõni kõrgharidust nõudev töökoht sopsata?

13:44 Riigihalduse minister Jaak Aab

Täna küsimuse eest! Saan aru huvist Elva valla vastu. Ei ole välistatud. Momendil ma selles kaardistamises küll sellist võimalust ei näe, aga nii mõneski maakonnas on kogu aeg räägitud maakonnakeskustest ja tegelikult osa töökohtade puhul võiks rääkida ikka laiemalt maakonnast. Näiteks Lääne-Virumaal on ju töökohti minemas Rakveresse, samas ka Sagadisse. Pärnumaa koha pealt on vähe keeruline harjuda, et Lihula on ka Pärnumaa, aga riigipalgalisi töökohti läheb nii Pärnusse kui ka Lihulasse. Tulebki laiemalt vaadata. Niisugused väiksemad linnad ja keskused võiks kindlasti leida ka võimalust sinna riigiasutuse töötajaid paigutada. Kui räägime riigimajade projektist, siis tegelikult on mõtte olnud eelkõige selles, et maakonnakeskusesse saaks riigimaja, kuhu koondatakse need teenused ja asutused, mida inimesel on sellel tasandil kõige rohkem ja kõige lähemalt vaja. Miks mitte teha ka mõnesse teise, veidi suuremasse linna peale maakonnakeskuse midagi niisugust, kui on vaja. Töötukassal ju näiteks on esindus lisaks maakonnakeskustele ka teistes keskustes. Sellele võiks edaspidi mõelda.

13:45 Esimees Eiki Nestor

Krista Aru, palun!

13:45 Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Austatud minister! Igasugune töökoha ümberkolimine tähendab tegelikult ju ka inimeste liigutamist. Inimese jaoks on see kas töökoha kaotus või ümberkolimine, see ei ole ainult ühe nupu liigutamine. Minu küsimus teile on selle kohta, et Rahvakultuuri Keskust, mis on meil suurepäraselt töötanud ning olnud tegelikult tervele riigile ja kõikidele maakondadele nii täiendusõppekeskus kui ka kogu rahvakunstitraditsiooni alles hoidmise keskus, on tahetud kolida küll Viljandisse, küll Paidesse. Austatud kultuuriminister ütles mulle siin viimane kord, et Rahandusministeerium ja teie otsustate, kuhu see keskus kolib. Kuhu Rahvakultuuri Keskus viiakse?

13:46 Riigihalduse minister Jaak Aab

Täna küsimuse eest! Pean ütlema, et ametlik ja lõplik otsustaja on ikkagi kultuuriminister. Aga muidugi ma mõnan, et seda tuleb vaadata laiemas pildis – nii nagu me valitsuses eile vaatasimegi –, kuidas asutused liiguvad ja millistesse maakonnakeskustesse need liiguvad. Rahvakultuuri Keskuse suhtes on ju välja pakutud Viljandit. Minu arvates on ka üks tausta poolest kõige loogilisemaid kohti siiski Viljandi, kui me räägime üldse Tallinnast väljaviimisest. Rahandusministeeriumi haldusala, st ka minu haldusala on tegelikult uurida, millised võimalused on olemas, ütleme, ruumiliselt ja kinnisvaraliselt, et väljaviimist soodustada. Sellega ma olen tegelenud. Kõik probleemid oleme praeguseks põhimõtteliselt läbi käinud ja ka lahendused välja pakkunud, aga otsus on nüüd ikkagi kultuuriministri teha. Kuigi ma arvan, et ka selles tabelis on tingimuslikult sees otsus, et Rahvakultuuri Keskus läheb Viljandisse. Nüüd on vaja ainult ametlikku dokumenti kultuuriministrilt.

13:47 Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

5. 13:48 Elanike ja valimisõiguslike inimeste arv KOV-i üksustes

13:48 Esimees Eiki Nestor

Küsib Jüri Adams, vastab riigihalduse minister Jaak Aab. Palun!

13:48 Jüri Adams

Härra minister! Ma ei tea, kas te olete tähele pannud, aga viimasel ajal on tõusnud teemaks valimisringkondade piirid 2019. aasta valimistel. Nüüd, kus omavalitsuste ja maakondade uued piirid on vähemalt ajutiselt stabiliseerunud, oleks vaja selle ülesande täitmiseks arvandmeid. Esmajärjekorras, kui palju omavalitsusüksuste kaupa inimesi on – mitte ainult elanikke, vaid valimisõiguslikke, st üle 18-aastaseid Eesti kodanikke pluss Euroopa Liidu kodanikke. Paraku ei ole ma suutnud leida mitte kuskilt selle kohta statistilisi andmeid. Statistikaameti koduleheküljel olid vaid mõned vihjed maakondade elanike arvu muutumise kohta. Kas te saaksite ütelda, kas need andmed on kuskil olemas või kuidas saaks neid võimalikult kiiresti kätte?

13:49 Riigihalduse minister Jaak Aab

Täna küsimuse eest! Jah, muudatused on suhteliselt värsked. Ma olen küll tegelenud selle küsimusega, mis puudutab kaardiandmeid. Tegelikult oli Maa-ametil suhteliselt kiiresti peale kohalike omavalitsuste valimisi uus kaart olemas. Maa-amet oligi see koordinaator, kelle kätte kõik andmed kokku jooksid, registritesse, ja sealt liikus info siis ka edasi teistesse vastavatesse asutustesse. Mis puudutab elanike arvu, siis see on, ma usun küll, praegu koduleheküljelt leitav. Ka Rahandusministeeriumi veebilehe peal on olemas kohalikud omavalitsused. Võib vaadata veel Maa-ameti kaarti, kus uued piirid ja elanike arv on täpselt fikseeritud. Mis puudutab elanike arvu – kui te soovite, nagu te ütlesite, vaadata seda kontekstis järgmiste valimistega –, siis uute omavalitsuste keskmine suurus elanike arvu järgi on praegu 17 118 ning mediaan, millest pooled omavalitsused on suuremad ja pooled väiksemad, on 7865. Keskmist kergitavad ju suuremad linnad, nagu me teame. Kui rääkida valijatest, siis sellekohast täpset statistikat ma ise ka tõesti ei leidnud. Niisuguse orienteeriva info annab aga see, et Riigikogu valimistel on prognoositav kohalikus omavalitsuses keskmiselt *circa* 12 000 valijat – jällegi, kui me võtame keskmise omavalitsuse. Kui me võtame mediaani ehk selle, millest pooled on väiksemad ja pooled suuremad, siis tuleb 5500 valijat.

13:50 Esimees Eiki Nestor

Jüri Adams, palun esimene täpsustav küsimus!

13:50 Jüri Adams

Aitäh! Härra minister! See ei ole statistika probleem, see on absoluutarvude probleem, kus võivad olla ka mingid vead. Võib-olla ei pea olema tingimata kümne täpsusega, aga üldiselt on pilt niisugune, et üks Riigikogu mandaat tuleb umbes 9000 valimisõigusliku inimese kohta. Keskmist ei ole võimalik välja arvutada, kuna meil on natuke liiga palju omavalitsusi, kus on erineva kodakondsusega inimeste suur osakaal. Minu põhiküsimus on see, et äkki te pakute välja mingi tee, kuidas saaks enam-vähem usaldusväärsed andmed. Isegi kui kompuuter ei suuda neid välja anda, siis ehk on võimalik käsitsi välja arvutada, et saaks need kätte veel selle aasta sees.

13:51 Riigihalduse minister Jaak Aab

Täna küsimuse eest! Ma usun, et kõige loogilisem oleks, kui seesuguse informatsiooni saaks kätte Vabariigi Valimiskomisjoni vahendusel või nende kodulehelt. Igal juhul ma panen selle küsimuse kõrva taha ja uurin, kuidas on võimalik seda teostada. Jah, kui neid keskmisi jagada, siis tõesti, nii nagu te mainisite, see mandaat on *circa* 9000 valijat. Üks kohalik omavalitsus on 1,3 mandaati. Me võime seda arvude mängu siin pikalt arendada, aga pean muidugi lisama, et kõik, mis puudutab Riigikogu valimisi ja seda temaatikat, kas ringkonnad muutuvad ja kuidas need muutuvad, siis ma usun, et te olete teadlikud ka sellest, et põhiline arutelu käib põhiseaduskomisjonis. Sinna on ka ettepanekuid tehtud. Ma tean, et te olete ka ühe seadusealgatuse teinud, aga seda saab arutada samuti põhiseaduskomisjon. (Hääl saalist.) Jah, te saate ise seda ka arutada. Ma arvan, et see ei ole paha koht. Seal on koos nii opositsiooni- kui ka koalitsioonierakonnad ja seda peabki vaatama ehk niimoodi üldisema pilguga. Ma loodan, et te siis teete selle otsuse – kas juba enne järgmisi valimisi või mitte – põhiseaduskomisjonis. Otsustamise koht ongi põhiliselt põhiseaduskomisjoni käes.

13:52 Esimees Eiki Nestor

Andres Herkel, palun!

13:52 Andres Herkel

Aitäh, härra esimees! Austatud minister! Me ei saa põhiseaduskomisjonis asju läbi suruda ainult Jüri Adamsi häälega, selleks on kindlasti vaja valitsuskoalitsiooni ja teiste rahvasaadikute toetust. Seetõttu on minu küsimus selline: kas Keskerakond on valmis selleks sammuks, et teie kõrval istuv peaminister näiteks loobub pooltest oma häältest? Kuivõrd Harju-Rapla valimisringkond on mandaatide arvult kolm korda suurem kui kõige väiksemad valimisringkonnad, tuleks see jagada näiteks kaheks või siis astuda mingisugused kiired sammud võrdsema suurusega ringkondade saavutamiseks juba 2019. aasta vaates.

13:53 Riigihalduse minister Jaak Aab

Täna küsimuse eest! Muidugi, kui te küsite erakonna käest, siis eks meil on ka seda arutatud. Ei ole välja kujunenud väga kindlat ja otsest seisukohta, nii et me oleksime kuskil juba mingi kaardi valmis joonistanud, missugune see võiks täpselt olla. On arutatud eri variantide üle. Kui me räägime valitsusest, siis see temaatika on Justiitsministeeriumi haldusalas. Kas sealt tuleb mingi konkreetne ettepanek, seda ma ei oska öelda. Hetkel seda vist ei ole. Justiitsminister on küll esitanud oma versioone, ta on midagi välja pakkunud, aga ei ole kindlat otsust teinud. Jah, osa valimisringkondi on jäänud järjest väiksemaks. Me teame, et osa on mandaatide arvult suuremad. Kuidas see tasakaal ja võrdsus Eestis sellisena saavad olla? Tunnetus on selline, tõesti, et me ei jõua. Küsija Jüri Adams raputas samuti pead, sest ka tema ei usu hästi, et me suudaksime järgmisteks valimisteks selle otsuse siin Riigikogu saalis vastavas valimisseaduses ära teha. Ma ise arvan ka, et see pole mitte 2019., vaid pigem 2023. aasta teema. Siin võiksid kõik erakonnad teha oma konkreetse ettepaneku. Nagu ma aru saan, teie olete juba teinud.

13:54 Esimees Eiki Nestor

Jüri Adams, palun teine täpsustav küsimus!

13:54 Jüri Adams

Lugupeetud minister! Minu pearaputus ei käinud selle kohta, vaid selle kohta, et põhiseaduskomisjon, isegi kui ta tahaks, ei saa teha tööd, kui tal ei ole algseid arvandmeid. Sellest peab kõik lähtuma. Statistikast paraku, ükskõik kui põhjalik see ei oleks, ei saa lähtuda. Lähtuda saab ainult absoluutarvudest.

13:55 Riigihalduse minister Jaak Aab

Aitäh! Ega siin vist sisaldunudki küsimust. Aga mis puudutab arvusid, siis kuna Statistikaamet on ka Rahandusministeeriumi haldusalas, siis ma kindlasti küsin, kas on võimalik täpset statistikat saada.

13:55 Esimees Eiki Nestor

Urmas Kruuse, palun!

13:55 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Väga lugupeetud minister! Minu küsimus johtub eelkõnelejatest. Tõepoolest, mis puudutab valimisringkondade suurust, siis on joonistatud erinevaid kaarte. Üks neist, kui ma õigesti mäletan, oli seitsme ringkonnaga. Lõuna-Eestis tekisid väga suured ringkonnad ja osa eksperte on avaldanud arvamust, et see võib tähendada seda, et väiksemate piirkondade ja äärealade inimesed jäävad oma esindusõigusest täielikult ilma. Kas te kinnitate seda, olete samal arvamusel, või mis suunas teie mõte liigub selles küsimuses?

13:56 Riigihalduse minister Jaak Aab

Täna küsimast! Ma tean, et see seitse ringkonda käis läbi Vabariigi Valimiskomisjoni ettepanekutest. Nemad ütlesid, et see on nende arvates kõige parem. Siin on väga keeruline vastust anda. Ma ütlen täiesti ausalt, et ka meil erakonnas ei ole väga selgelt kujundatud arvamust. Selline oht on olemas, nagu sa isegi mainisid, et ei ole teada, kuidas on eri piirkondade inimeste hääl esindatud. Kas väga suurte territooriumitega ringkonnad on õigustatud või ei ole? Neid tahke, millele tuleb otsa vaadata, on veel päris mitu. Milline lõplik otsus on või kus leitakse kompromiss, on raske öelda. Aga ma usun, et kindlasti ka Keskerakond kujundab välja oma arvamuse, milline on meie nägemus.

13:56 Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

6. 13:56 Muud küsimused

13:57 Esimees Eiki Nestor

Kolm minutit infotunni lõpuni. Kes jõuab nuppu vajutada? Urmas Kruuse jõudis. Kellele küsimus läheb? Palun, Urmas Kruuse!

13:57 Urmas Kruuse

Austatud istungi juhataja! Mul on auväärt peaministrile küsimus elanikkonnakaitse kohta. Tavaliselt, kui räägitakse riigi või elanike kaitsest, siis räägitakse väga palju kahuritest ja relvadest, aga ma ei kuulnud täna ühtegi sõna toidu kohta. Kuidas on Eesti riigis tagatud julgeolek toidu mõttes, eelkõige riigikaitsest ja võimalikest erakorralistest sündmustest lähtuvalt?

13:57 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile selle küsimuse eest! Kõigepealt, kui te lubate, teen teile väga tugeva komplimendi. Ma vaatasin terve selle tunni aja jooksul reaktsiooni. Te olite alati esimene, ainult ühe küsimuse juures teine. See on tunnustust väärt. Siin on alati nobedate näppude voor, nagu ka Riigikogu esimees ütles. See on elanikkonnakaitse hästi oluline teema, kui me räägime toidust, aga mitte ainult toidust, vaid ka veest, puhtast joogiveest. Tulles isikliku kogemuse juurde, ma tean näiteks seda, et pealinnas olid toona, kui mul oli au vastutada selle valdkonna eest, spetsiaalsed puhta vee laod teatud tundide ja päevade arvestusliku varuga. Ma arvan, et toiduvarude ja ka joogivee olemasolu eeldab väga tugevat koostööd erasektoriga, see eeldab loomulikult riigi enda varude hoidmist, aga see eeldab, nagu ma varem vastasin elanikkonnakaitsest rääkides, ka hästi tugevat koostööd kohaliku omavalitsusega. Nii et eks need kolm osapoolt peavad selles küsimuses lahenduse leidma. Ma olen täiesti veendunud, et detsembris, kui me Vabariigi Valitsuse kabinetinõupidamisel arutame rakkerühma lõppkokkuvõtet või -raportit, on fookuses see, kuidas on lahendatud kriisiolukordades toidu kättesaadavuse küsimus ning missugused toiduained peavad varudes olema. Minu teada on Päästeameti koduleheküljel praegu üleval soovituslik nimekiri elanikele ja leibkondadele asjadest, mida oma koju varuda.

13:59 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, austatud peaminister ja Vabariigi Valitsuse liikmed! Aitäh, Riigikogu! Infotund on lõppenud.